

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 ขอบเขตการศึกษา

3.1.1 ขอบเขตพื้นที่การศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้เลือกศึกษาพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองพะเยา โดยแบ่งการศึกษาดังต่อไปนี้

เทศบาลเมืองพะเยาและชุมชนต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตเทศบาลจำนวน 13 ชุมชน คือ

1. ชุมชนวัดศรีโคมคำ	8. ชุมชนวัดลี
2. ชุมชนวัดบุญยืน	9. ชุมชนวัดศรีจอมเรือง
3. ชุมชนวัดไชยอาวาส	10. ชุมชนวัดเมืองชุม
4. ชุมชนวัดหลวงราชสันฐาน	11. ชุมชนวัดภูมินทร์
5. ชุมชนวัดศรีอุโมงค์คำ	12. ชุมชนวัดอินทร์ฐาน
6. ชุมชนวัดราชคฤห์	13. ชุมชนวัดป่าลาน
7. ชุมชนวัดหัวข่วงแก้ว	

3.1.2 ขอบเขตเนื้อหาในการศึกษา

ศึกษากระบวนการทางการเมืองและการบริหารงานเทศบาล รูปแบบนายกเทศมนตรีโดยตรง

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบไปด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้บริหารและนักการเมืองท้องถิ่นรวมทั้งข้าราชการในเทศบาลเมืองพะเยา
2. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองพะเยา

การกำหนดและสุ่มตัวอย่างจากประชากรแต่ละกลุ่ม อาศัยหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

ก. ผู้บริหารและนักการเมืองท้องถิ่น รวมทั้งข้าราชการในเทศบาลเมืองพะเยารวม 22 ตัวอย่าง ได้แก่

- ข้าราชการการเมือง จำนวน 14 คน

1. ฝ่ายบริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี จำนวน 4 คน

2. ฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ ประธานสภาเทศบาล และ สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 10 คน

- ข้าราชการประจำ จำนวน 8 คน

1. ปลัดเทศบาล หรือรองปลัดเทศบาลจำนวน 1 คน

2. ผู้อำนวยการกอง จำนวน 7 คน

ข. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและที่พักอาศัยในเขตชุมชนเทศบาลเมืองพะเยา ทั้ง 13 ชุมชน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ครอบคลุมทุกชุมชนในเขตเทศบาล จำนวนชุมชนละเท่า ๆ กัน และเลือกตัวอย่างในแต่ละชุมชนอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชาชนที่พบในพื้นที่ชุมชน จำนวนประมาณ 300 ตัวอย่าง

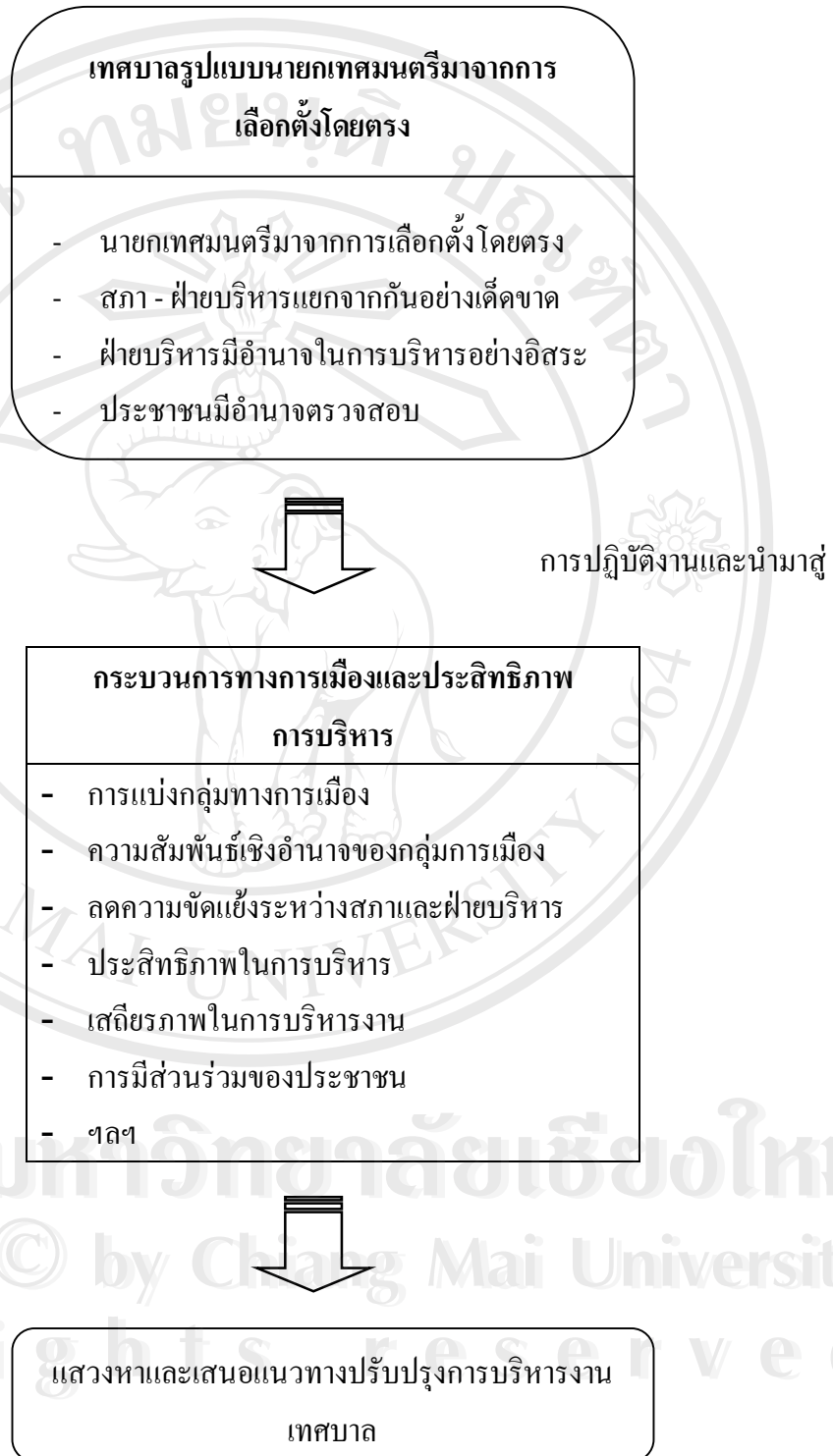
3.3 วิธีการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งกำหนดวิธีการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแนวความคิดเห็นจาก เอกสาร ตำรา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้าง รูปแบบ บทบาท อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

2. การวิจัยภาคสนาม (Field Method) ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) รวมทั้งการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งจะมีความแตกต่างกันในรายละเอียดและความเหมาะสมของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

3.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพ 3.1 แบบจำลองแนวคิด

ในการศึกษา เทศบาลรูปแบบนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรง: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองพะเยา เป็นการศึกษาจากสมมติฐานที่ว่า เทศบาลรูปแบบเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงก่อให้เกิดกระบวนการทางการเมืองและการบริหารที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นมากกว่ารูปแบบสภา-นายกเทศมนตรี ในปัจจุบันเทศบาลทั่วประเทศได้เปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานจากรูปแบบสภา-นายกเทศมนตรีมาเป็นรูปแบบนายกเทศมนตรีโดยตรง สาเหตุมาจากโครงสร้างรูปแบบการบริหารแบบเดิมขาดประสิทธิภาพในการบริหาร ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันตามความเจริญและความเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงได้มีการหาทางออกในการแก้ไขปัญหา นั่นคือ การเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานเทศบาลมาเป็นรูปแบบนายกเทศมนตรีโดยตรง ซึ่งได้นำมาใช้ในการบริหารงานเทศบาลไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งประเด็นการศึกษาวิจัยจะอยู่ที่ว่าภายหลังการเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานเทศบาลมาเป็นรูปแบบนายกเทศมนตรีโดยตรงซึ่งผ่านมาเป็นเวลากว่า 4 ปีแล้ว ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาถึงประสิทธิภาพของรูปแบบนายกเทศมนตรีโดยตรงอยู่น้อยมาก อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการบริหารงานของเทศบาลอื่น ๆ ที่จะเข้าสู่ระบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง

ในงานศึกษาวิจัยชิ้นนี้วิเคราะห์ผ่านแนวคิดรูปแบบองค์กรปกครองท้องถิ่น ในโครงสร้างรูปแบบนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง โดยมองในเรื่อง รูปแบบวิธีการบริหารงาน รวมทั้งข้อดีข้อด้อยของรูปแบบนายกเทศมนตรีโดยตรง จะพบว่ามีหลักการที่สำคัญคือ ตัวนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน, สภาและฝ่ายบริหารแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด, ประชาชนมีอำนาจในการตรวจสอบการทำงานของเทศบาล โดยโครงสร้างดังกล่าวจะสร้างเสถียรภาพให้แก่ฝ่ายบริหาร นายกเทศมนตรีมีความมั่นคงและมีอำนาจในการบริหารงานได้อิสระไม่ต้องขึ้นต่อสภาดังเช่นรูปแบบเดิม อีกทั้งยังใกล้ชิดประชาชนมากกว่าเดิมสามารถสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทันทั่วถึงที่ ความขัดแย้งระหว่างสภาและฝ่ายบริหารก็จะลดน้อยลงเนื่องจากได้มีการแบ่งแยกสภาและฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างชัดเจนทำให้ไม่เกิดการแย่งชิงตำแหน่งนายกเทศมนตรี ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มการเมืองก็จะลดความขัดแย้งลงเพราะเป็นการแข่งขันที่ด้วยบุคคลและนโยบายมากกว่าการใช้อำนาจและอิทธิพล ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน รูปแบบนายกเทศมนตรีโดยตรงจะกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นได้อย่างสำคัญเนื่องจากรูปแบบใหม่ประชาชนสามารถเลือกนายกเทศมนตรีโดยตรง ส่งผลให้ต้องสนใจตัวผู้สมัครนโยบายในการบริหาร รวมทั้งข่าวสารและความเป็นไป นอกจากนี้ประชาชนมีอำนาจในการควบคุม ตรวจสอบและผลักดันให้นายกเทศมนตรีให้ลาออกหากฝ่ายบริหารไม่รักษาสัญญาหรือทุจริตหรือขาดความโปร่งใสในการทำงาน

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า เทศบาลรูปแบบนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรง ก่อให้เกิดกระบวนการทางการเมืองและการบริหารที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นมากกว่ารูปแบบสภา – นายกเทศมนตรี หากเป็นจริงตามสมมติฐาน งานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นตัวยืนยันถึงความเหมาะสมของรูปแบบนายกเทศมนตรีโดยตรงสำหรับการบริหารงานเทศบาล อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่ารูปแบบนายกเทศมนตรีโดยตรงสามารถพัฒนาและนำไปปรับใช้กับองค์กรปกครองท้องถิ่นไทยในรูปแบบอื่น ๆ

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยคือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) และการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งได้ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire)

- ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหาร และข้าราชการการเมืองในเทศบาลเมืองพะเยา
- ชุดที่ 2 สำหรับข้าราชการประจำที่ปฏิบัติงานในเทศบาลเมืองพะเยา

2. แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับประชาชนที่พักอาศัยและประกอบอาชีพในเขตเทศบาลเมืองพะเยา จำนวน 300 ชุด

การศึกษาวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ร่วมกับการแจกแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์เปรียบเทียบในแต่ละคำถามเพื่อให้เห็นความคิดเห็นที่สอดคล้องและแตกต่าง และมีมุมมองไปในทิศทางใด และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ทดสอบสมมติฐานต่อไป เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในเชิงสนับสนุนหรือหักล้างสมมติฐานในการศึกษา

สำหรับการให้คะแนนของแบบสอบถาม ในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เกี่ยวกับทัศนคติต่อการบริหารงานเทศบาลและทัศนคติต่อความขัดแย้งรวมทั้งความสัมพันธ์ของกลุ่มการเมืองในรูปแบบนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรง ผู้วิจัยได้ใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3.6 การนำเสนอข้อมูล

บทที่ 1 บทนำ เป็นการนำเสนอที่มาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา สมมติฐาน ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 ทฤษฎี แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แนวคิด รูปแบบองค์กรปกครองท้องถิ่น รวมทั้งนำเสนอวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย อธิบายขอบเขตการศึกษา แผนการดำเนินการวิจัย และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้ศึกษาวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ

บทที่ 4 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเทศบาลเมืองพะเยา

บทที่ 5 ผลการวิจัย เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ตลอดจนนำข้อมูลที่ได้มาทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ภายใต้กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ กล่าวสรุปผลการศึกษาวิจัย และนำเสนอข้อเสนอแนะ และข้อจำกัดในการศึกษาวิจัย